

د نن داعي

د سبا قائد

ليکوال: محمد بشير جمعه

ژباړن: محمد امان رسولی

بسم الله الرحمن الرحيم

د نن داعي د سبا قائد او رهبر دی

ليکوال : محمد بشير جمعه
ژباړن: محمد امان "رسولي"

د کتاب پيژندنه

د کتاب نوم:	د نن داعي د سبا قاندي
ليکوال:	محمد بشير جمعه
ژباړن:	محمد امان رسولي
خپروونکي	د جمعيت اصلاح نشراتي خانگه
	سلسلهء اصلاح افکار
پيزاين	روح الله ناصر
کال	سرطان 1388 هـ.ش
تيراز	۲۰۰۰ جلد
آدرس	کابل, خوشحال خان مينه, دالف ساحه, د شاداب
	ظفر بلاکونو تر شا د اصلاح کوڅه
موبايل	۰۷۷۸۱۹۱۳۸۲ / ۰۷۹۹۳۹۴۰۱۵

Email:eslahmilli@gmail.com

ډالی

د دعوت الی الله د لیاری لارویانو ته
هغوی داعیان وي او که قائدان
مشران وي او که کشران
دغه ژباړه ډالی کوم.
(رسولي)

سريزه

الحمد لله الذي جعل الدعوة احسن الكلام ، فقال : (و من احسن قولاً ممن دعى الى الله وعمل صالحاً وقال انني من المسلمين) والصلاة والسلام على من دعى الى الله على بصيرة واسهم امته في هذا الخير والدعوة الى الاسلام ، وبالرسالة الخاتمة تم نعمة الرب على الكمال والتمام ، وعلى آله واصحابه ومن تبعهم باحسان الى يوم الدين من الانام .

وبعد: دغه رساله چي په حجم وړه ښکاري ولي د مفهوم له مخي ډيري ملغلري پکي راغونډي شوي دي عنوان يي (آج کا داعي کل کا قائد) دی الله تعالى دي وکړي چي مايي د ژباړي حق ادا کړي وي په رښتيا چي دا امت دخير امت دی او گڼي ژبي د الله تعالى د آياتو څخه دي او بيا هغه ژبه چي دعوت الى الله لپاره وکارول شي هغه بيا ډيره زياته خوږه اوخوندوره وي ؛ ځکه رب ورته ډيره ښه وينا (احسن قولاً) ويلی دی. او دنن دعوت کونکی ، بلونکی دعوت په تمرين او مشق سره او د ښي وينا په بيا بيا تکرار سره ددي جوگه کيږي چي د سبا لپاره رهبر ، مشر ، سرخيل او قائد شي نوما دغي ژباړي ته (دنن داعي د سبا قائد او رهبر دی) سرليک ورکړ الله تعالى دي مونږ ته دعوت کولو توفيق راپه برخه کوي تر څو خپل دين او د الله تعالى وروستی پيغام لومړی خپله ښه زده کړو او بيا يي دعوت چاري پرمخ بوزو او د (احسن قولاً) والا مسلمانان شو.

د نن داعي د سبا قائد او رهبر دی

اسلامي امت ته د داسې لارښوونکو اړتيا ده چې د اوسني عصر غوښتنې په نظر کې نيولو سره سره د الله تعالی دین پلي کړي _ د افسوس خبره داده چې د داسې قيادت دروزني ادارې نشته _ او بله ستونزه داده چې د قيادت مفهوم مونږ يواځې تر سياسي قيادت پورې محدود کړی دی ، څوک چې د قيادت وړتيا لري دهغوی توجه غالباً د دارالحکومت په لورې وي ، پداسې حال کې د رهبرۍ د وړتيا جوهر او هسته د ژوند په هر ډگر او څانګې کې وجود لري نو ددې لړۍ د تصور څرګندولو ته اړتيا ده.

• قائدانه کړه وړه له حکومت پرته د خلکو پر زړونو حکومت کولی شي.

يوځلي هارون الرشيد خليفه په خپل ځای کې و مينځي (کنيزې) بازار لورته کتل څه يې کتل ؟ چې د حضرت عبدالله بن مبارک په استقبال ټول خلک ور روان دي ، خليفه وپوښتل چې څه گوري؟ مينځي ځواب ورکړ : امير المؤمنين! اصلي پاچاهي د عبدالله بن مبارک ده چې د خلکو په زړونو حکومت کوي د تاسې نه ده چې د لښکرو په جبر او زور يې تر سره کوي . حضرت عبدالله بن مبارک خپل عمر په علم ، عبادت او جهاد کې تيراوه چې پايله يې په دنيا کې هم الله تعالی هغه د مقبوليت لوی مقام ببښلی و ، په حقيقت کې دا د هغه حديث مفهوم دی چې کله الله تعالی د کوم بنده نه خوښ وي نو د خلکو په ژبه دهغه د نیک نوم اوازه په خپله خبريزي.

• د قيادت فراخه مفهوم او تصور:

زمونږ تصور دا دی چې قيادت يواځې د سياست او حکومت نوم نه دی ، او نه د فوځ او حکومت د مشرتابه نوم دی ، ددې تصور ډير فراخه او وسيع دی پورتنی د عمل ډگرونو ته مونږ په انگلسي کې د MACRO (لوی عالم) لفظ کاروو. مونږ پوهیږو چې د قيادت اړتيا او ارزښت د MICRO LEVEL (وړوکی عالم) څخه زیات دی . د دین پلي کیدلو لپاره يواځې په سياسي اېزارو د حکومتي ادلون بدلون پرته دغه مهال زمونږ په هیواد او په نړيواله کچه داسې نور ډير ډگرونه شته چې په هغو کې قائدانه وړتيا وي اساسي رول لوبولی شي. مونږ پداسې دور کې يو چې پکې کور، سوداګري او صنعتي ادارې ، د زده کړې او روغتيا څانګې ، د خدمتونو او مشورو ډگرونه په خپله په وړو وړو

حکومتونو اوښتي دي که مونږ د دغو حکومتونو قیادتونه تیار کړو نو دغه سودا نه قیمتته کیږي ، او د نن ورځي اړتیا هم همدا ده.

• د عمل وړ غیر سیاسي حکومت:

له تیرو څو کلو رایسي مونږ د پورتنیو ریاستونو له ریاستي حکومت سره تړلي یو اومونږ یو طفيلي رول لوبوو ، مونږ دانه وایو چې په دغو ریاستونو کې د حکومت په ذریعه ادلون بدلون نه راولو، نه بلکې زمونږ نظر دادی چې تر څومره چې شوني وي باید دغه زمونږ ادارې وي مونږ باید د غوښتونکي په ځای د ورکړې والا واوسو ، زمونږ په هیواد کې دننه دداسې ادارو د چلولو قائدانه وړتیاوې هم شته چې مونږ په خلکو کې زر نفوذ وکړو ، د دین پلي کیدل آسانه شي. مونږ په صنعتي ادارو کې ، تعلیمي ځایو کې یو داسې چاپیریال جوړول غواړو چې پکې کومې ځانگړنې اوسرکاري نښې(لیبیل)ته پکې اړتیا نه وي بلکې په عملي توگه دداسې ادارو په ذریعه د دین د اقامې فریضه ترسره کیږي داسې نه چې مونږ خلکو ته د خپل تشخیص د ښکاره کولو کوښښ وکړو خو په داخل کې لویې تشې روانې وي. ددې سره سره وگړي داسې وزورل شي چې هغه په راتلونکې دور کې کله هم وکولای شي چې د خپل شخصیت ، وړتیا ، قائدانه ښیگڼو او د عمل د قوت ذریعه خپله فریضه ترسره کړي سیاست په عملي توگه دیوه وگړي د وړتیا او رویې نوم دی او څومره یې چې اغیز زیات وي، په هماغه اندازه د فریضې او دندې ترسره کول آسانیږي.

• ایډمنسټریشن(اداره) ، منجمنت او قیادت:

دغه مهال زمونږ په وړاندې هغه مشهور حدیث دی چې پکې یې فرمایلي دي: چې د تاسې هر یو شپون (راعي) دی اوله هغه څخه د خلکو په اړه پوښتل کیږي چې دی یې راعي ټاکلی دی.

د شپون په اړه که لږ فکر وکړو : هغه سبائي وختي دانگ په لاس ووځي او خپلې رمې ته مخه ورکوي او په خپل ذهن کې لاره او نقشه جوړوي په دغه لاره هغوی روان دي او کله له لیارې گرځي نو د خولې په غږ او یا د دانگ په اشاره او یا دلښتې دوهلو په ذریعه دهغوی د مخې سمولو کوښښ کوي ، شین او د اوبو ځای ته د خوراک لپاره بیایي او آزادي هم ورکوي ، ماښام یې بیرته خپل ځای ته راولي اودهغوی د ساتنې انتظام هم کوي. دغه زده کړه یعنې د (راعي) شپون تصور چې اسلام یې تقریبا په هر وگړي په یوه اندازه پلي کوي دغه ښوونه ، روزنه او تجربې د منظم قوت جوړولو لپاره د تنظیم ښه هم

ورکوي، پدې لړ کې دغه حديث په مخ کې لرو چې: درې نفرو ته روانده چې په يوه ځنگله کې وي مگر دا چې يو تن خپل امير وټاکي. له دغه دوو حديثونو څخه دا خبره مخې ته راځي چې د هر مسلمان لپاره په اصولي ډول د ادارې او منجمنت علم او تجربه اړينه ده، دې سره سره د ټولنې د پائښت په هر کچه د قيادت او رهبرۍ ثبوت او تقرر هم ضروري دی د دغه تنظيمي او قائدانه وړتياو علم، عمل او تجربې په انسان کې راتلای شي، مونږ د دغه عالم اصغر (وړوکی نړۍ) د قيادت په نظر کې ساتو او د قائدانه وړتياوو او غوښتنو د وړاندې کولو کوښښ کوو. د دغو وړتياو په لاسته راوړو سره شونې ده چې مونږ د اړونده وړو رياستونو په سنبالولو سره بالآخره د ټولې ټولنې مخ تاو کړای شو. امام ابن تيمية فرمايلي دي: چې عوام الناس د ځنگله د هوسيو درمي په څير دي لکه څرنگه چې په ځنگله يوه هوسۍ بلې پسې ځي، دغه راز خلک يو بل ته ورته پيدا شوي دي، راځئ وگورئ چې مونږ په دغه ځنگله (انساني ټولنې) کې د مخ تاولو او ورته والي پيدا کولو کار څرنگ کيږي.

● د لارښوونې او ليډر شپې (رهبرۍ) پيژندنه:

● لارښوونه او ليډر شپې په گڼو لارو تعريفېږي:

۱- لارښوونه د خپلو ذاتي وړتياو او پياوړتياو کابو کول او د نورو خلکو دغه ډول تراغيز لاندې د راوستلو د وړتيا نوم دی چې هغه هم داسې فکر وکړي څه ډول چې ته فکر کوي داسې وانگيرې چې ته يې انگيرې، هغه کار وکړي چې ته يې ورته ورکوي.

۲- لارښوونه په خپل ځای يو علاحده شى دی چې ورته يواځې وړتيا او صلاحيت کافي نه دی، د لارښوونې تخنيک تر ټولو جلادى خودغه فن د نور فنونو په څير هر څوک يادولى شي.

۳- ليډر او مشر دوه جلا څيزونه دي، ليډر خلکو ته لارښوونه کوي، دهغه لپاره مشري اړينه نده ليکن مشر ته ليډر کيدل اړين دی.

۴- قائد هغه دی چې خلک مخ په وړاندې روان کړي، رښتنى قائد هغه دی چې د خپلو ملگرو د فکر لارښوونه وکړي او په کړو وړو کې يې بدلون راولي داسې قائد په خپل بصيرت قيادت کوي نه د اقتداء په ځواک، کوم خلک چې خپله ټولنه تراغيز لاندې راولي هغو ته په عام عرف کې ليډر وائي.

۵- قيادت په عامه توگه دهغو فوق العاده وړتياو منل دی چې لوړ دي، لدې کبله قائدین په عام توگه له هغو ځايو څخه گټه پورته کوي چې دوى ته دخپلو وړتياو د ښکاره کولو موقع په لاس ورځي.

- ۶- قائد د نورو برخوالو په څیر په خپل گروپ کې یوه برخه لري خو هغه امتیازي حیثیت حاصل دی ، د قائد د اهدافو په لاسته راوړو کې خلک هم شامل دي ولي هغه خپل انفرادیت نه ضائع کوي.
- ۷- د انسانانو د مشترک مقصد لپاره په یوه ځای د راټولیدو وړتیا ته قیادت وائي.
- ۸- قائد هغه دی چې خلکو ته د مشترک مقصد حاصلو لورته د لارښوونې وړتیا ولري.
- ۹- قائد هغه دی چې خپلې ملګري د ټاکلي موخې د حاصلولو لپاره په حرکت راولي او همداسې یې وساتي.
- ۱۰- قائد رنګارنګ خلک سره منظموې او همغږي کوي او د خپل مقصد په لور یې روانوي.
- ۱۱- قائد په خپله د ټولو کارونو د کړو په ځای د خلکو څخه د ډیرو غوره او ښو پایلو کار اخلي.
- ۱۲- قیادت د یوه شخص هغه وړتیا ته وائي چې په ذریعه یې د خپلو لاس لاندې افرادو نه په اشتیاق او اعتماد سره پر کار کولو خوښ او راضي وي د اشتیاق معنی په توجه او د زړه له کومې کارکول او د اعتماد معنی د تجربې او تخنیکي وړتیا ښودل دي.
- ۱۳- قائد د لارښوونې کولو اختیار لري او د اختیار معنی د فیصلې کول حق لري په جګړنیزو معاملو کې د تصفیه کولو حق لري او د فیصلو د عملي کولو حق هم لري.

● د قائد ځانګړتیاوې:

- ۱- کوم وګړي چې د نورو خلکو د لارښوونې وړتیا لري هغه کله هم د خپل لاس لاندې کارکونکو او مرستندویانو د نیمګړتیاو او بې پروایۍ څخه شکایت نه کوي.
- ۲- قائد کله هم خپل لاس لاندې وګړي نه ذلیلې کوي قائد خپلې بریاوې او لاسته راوړنې خپلو ملګرو او لاس لاندې افرادو پورې تړي ، قائد د خپل گروپ سره کار کوي او تل د (مونږ) لفظ کاروي ، قائد تل خدمت خپل دنده ګڼي ، قائد له الله جل جلاله څخه ویرېږي او د عامه ګټو لپاره کارونه سرته رسوي ، قائد چې په محنت ګوري د گروپ وګړي یې هم خپله وینه او محنت یو کوي او کار کوي.
- ۳- قائد په خپلو ملګرو کې د کار جذبه او تلوسه پیدا کوي او د هغوی په کارونو د هغوی حوصلې لوړوي ، د هغوی له خطاو تیرېږي ، د خپلو ملګرو پسې شاه هم د هغوی ستاینه کوي ، د خپلو ملګرو شخصیت لوړوي او د هغوی

د ورکو وړتیاو دروازو د ټکولو کوښښ کوي، دهغوی په خوښیو او غمونو کې برخه اخلي او زیرونو ته یې ژوند بښي.

۴- قائد په خپلو ملګرو کې د اعتماد تعمیر جوړوي، هغه په ځان اعتماد هم لري او د خپلو ملګرو اعتماد یې هم حاصل کړی دی، د دې سره سره هغه په خپلو ملګرو کې په ځان د باور احساس د لوړولو هڅه کوي، هغه د خپلو ملګرو د ذات درنښت هم کوي، هغه د خپلو ملګرو مناسبه اندازه روزنه هم کوي، کومو ملګرو ته یې چې څه کار ورکړی وي هغه ورپه زړه کوي هم ترڅو کار د پروګرام سره سم وشي.

۵- قائد په خپل ذاتي علم او تجربې او احساس په ذریعه خپل ملګري اغیزمن او سره متفق کوي.

۶- هغه د خپلې دندې د غوښتنو په پیژندلو کوښښ کوي، او په تیر وخت کې په دغه منصب د وړاندې خلکو کړه شوي پر هغو هم د علم حاصلولو کوښښ کوي.

۷- د قائد فکر صاف او تیز وي هغه خپله خبره په آسانی سره په عام فهمه توګه بیانوي.

۸- هغه بې طرفه، له تعصب لیرې او منصفانه رویه لري، هغه له صبر نه کار اخلي، خلکو سره په تعامل کولو پوهیږي، دهغه شخصیت متوازن او منضبط وي او په ده کې نرم خوی وجود لري.

۹- قائد نوښت خوښونکی وي هغه یو کار په روایتی او زړه طریقه د کولو کوښښ نه کوي بلکې په کار کې د افادیت او د خپلو ملګرو د وړتیاو په ښیرازه کولو په کوښښ کې نوې نوې طریقې پلانوني او په هغې عمل کوي.

۱۰- قائد د کلکې ارادې څښتن وي چې ورسره د یو مقصد او د هغه د لاسته راوړلو په اړه د زړه لګیدل هم شته، هغه د خپلو وړتیاو سره سم دهغه د لاسته راوړلو لپاره په ګڼو لارو چارو کوښښ کوي.

۱۱- قائد خپل ځان پیژني او خپله ټولنه هم پیژني.

۱۲- قائد په تعامل پوهه، عالم او انسان دوست وي.

۱۳- هغه په خپلې خواری او د زړه په لګیدو ناسم حالات هم د ښو حالاتو په لور یې د تغیر کوښښ کوي، قائد تل هیله من چاپیریال پیدا کوي که حالات څومره خطري هم وي.

۱۴- هغه دروغ خبره نه کوي خپلو غلطیو او کوتاهیو ته حکمت او توکل نه وائي بلکې پر هغوی اعتراف کوي.

● په خپله د خپل ځان روزنه:

د قائد جوړیدو آرونه(اصول) او طریقي: د پرمختګ او ترقي کولو لپاره زموږ په ځای کې د حوصلې، شوق او تحمل لرل ډیر اړین دي، کار پوهان د دغې حوصلې، شوق او تحمل د پیدا کولو لپاره څلور تکنیکونه ښودلي دي:

۱- د خپل ځان لپاره داسې فرصت تیار کړي چې له امله یې وکولای شي څه ترلاسه کړي، زده کړه وکړي او خپل خیالات سم کړي.

۲- موږ به خپل ځان سره مثبتې ارادې ساتو، او په ژبه او قلم به یې ښکاروو ترڅو مو په داخل کې د عمل جذبه پیدا شي.

۳- موږ به منفي خیالات په کلکه ردوو ترڅو د ناهیلۍ او بې عملۍ ښکار نه شولکه څرنگه چې د ځان په اړه، د خپلو حالاتو په اړه او د خپلو ملګرو په کوم منفي خیال زړه ته تیاره راولي نو سمدلاسه به د کوم مثبت خیال په فکر سره هغه دفع کوو.

۴- د خپلو کارونو د ښه او غوره ترسره کیدو په خپله ځانګړي دوسیه کې د کړو وړو د جریان جدول جوړو.

بد مرغي داده چې زموږ په هیواد کې د ادارو دغه حالت دی نه موږ قائد جوړ کړاونه مو قاندين ځان ته جذب کړل بلکې ډیری وخت هغه خلک چې قائد جوړیدو وړتیا لري هغوی د خپلې رویې څخه ترهوو، پایله داشي چې تنظيم د جمود او بیروکراسۍ ښکار شي.

په تنظيمي لحاظ دغه ډول پروګرام باید وي چې پکې د قیادت په مطلوبه وړتیاو خبرې اترې وشي او پدې لحاظ وګړي وروزل شي چې له بې روحه، بې موخې او په چوټ انداز ډول د پروګرام لپاره پروګرام له کچې په تربیتي پروګرامونو کې ادلون بدلون ته اړتیا ده.

● د قیادت عناصر (توکي):

الف: شخصیت: موږ د خپل شخصیت پیژندلو کوښښ کوو د دې سره سره باید دهغه د تعمیر جوړاوي او لوړوالي هم کوښښ وشي.

۱- موخې او پلان: پدې لړۍ کې:

(۱) په خپله د خپلو موخو او مقاصدو یوه مسوده وټاکه بلکې هغه ولیکه.

(۲) خپل شخصیت د هغو موخو او مقاصدو سره سم پلان جوړ کړه.

(۳) داسې وانګیره چې په ټاکي کوم کوم ناوړه او تخریبي عادتونه دي چې

هغه پرېښودل غواړي یو فهرست (لړلیک) جوړ کړه.

(۴) په ټاکي کوم کوم بڼه او تعميري عادتونه شته چې هغه بايد غوره کړي دهغو به هم لړليک جوړ کړي.

(۵) د خپل شخصيت د جوړښت لپاره کومو کومو اوزارو ، کوم د (علم او فن) سامان او کومو لارو چارو ته اړتيا ده چې هغه تاسي کاروي.

۲- ته دخپل شخصيت د ښکاره کولو لپاره څو څيزونه پريږدي او څو خپلوي. کوم څيزونه چې پريښودل کيږي په لاندې ډول دي:

(۱) د شک حالت : دا ستاسي ارادې کمزوري کوي.

(۲) غير ضروري سوچونه: دغه د منفي ډول فکر لورته سړی بياني ددي لامل کيږي چې شخصيت د زوال په لور روان شي ، ډول ډول ناروغي منځ ته راوړي او انسان په خپله خپل ځان ملامتوي او کوم حالات ، پيښي او کارونه يې چې له اختيار نه بيرون دي په هغو کې دي فکر بالکل پريږدي.

(۳) خوف (ویره): دا نه ترقي ورکولی شي او نه تياری ورکولی شي، دالله پر ذات پوره باور او بروسه لره.

(۴) د سستی ، تنبلی او د ټال متول عادت اود نن کار سبا ته د پريښودلو رويه.

۳- هغه څيزونه چې خپلول يې په کار دي دا دي:

الف : يقين : د ټولو کارونو، مصرفيتونو او د شخصيت مرکزي ټکی همدا دی د دغه يقين د ټينګولو کوښښ بايد وشي.

ب: اعتماد (باور): څه چې تاته راځي اوڅه چې تاسره دي او څه چې په راتلونکي کې کاروي ددغو څيزونو په اړه بايد اعتماد او باور ولري او ددغه اعتماد د زياتوالي کوښښ دي وشي.

ج : همت : د مخکې تګ او پرمختګ کولو جذبه او د حالاتو سره د مقابلي کولو عزم پيدا کيږي.

۴- د لاندنيو ذاتي ښيګڼو د زياتوالي کوښښ دي وشي:

۱- رويه ۲- ايجاد او نوښت ۳- مشاهده ۴- توجه (پاملرنه)

۵- تکميل ۶- تعميري او تخليقي خيالونه ۷- د فيصلې قوت

۸- د حالاتو سره سمون ۹- انتظامي وړتياوې ۱۰- د نظر ښکاره کولو وړتيا او ۱۱- علم.

۵- د لاندنيو بديو او خرابيو د ليري کولو کوښښ دي وشي:

(۱) خپله ځان ملامتول (۲) حساسيت (۳) خپل غرضي (۴) بد سلوکي او چلن

(۵) کمزوري (۶) نفرت او کرکه (۷) بي قناعتي (۸) بي زړه توب (۹) رنج

خوريدل (۱۰) غصه (۱۱) رخه او بغض.

پورتنی امور کم له کمه په شپږو اونيو کې پلان کړې او د هرې اونۍ لپاره دې وړې وړې موخې وويشي او تعقيبوي دي.

ب: په زړونو کې ځای پيدا کول:

د قائد جوړیدو لپاره اړینه ده چې هغه خلکو ته په ښه نظر وگوري چې کله یې د هغوی سره ملاقات او مخ کیدل وي هغوی ترې خوښ وي هغوی دا احساس کړي چې هغوی یوه ښه فرد سره مخ شول ، د خلکو په زړونو کې د ځای پيدا کولو لپاره پوره خواری ، سختیو او سربښندونو ته اړتیا ده ، پدې لړ کې یو څو وړاندیزونه کيږي:

۱- په یوې سروې کې چې وپوښتل شي چې په خلکو کې د کومو ښیښو په لیدو غوره کيږي نو د ډیرو ځواب په څلور نکټو کې خلاصه کيږي:
(۱) ذهانت (زیرکي) (۲) خوش طبعي (۳) مینه ناکه رویه او (۴) د مزاج یو والی.
۲- هر کار د الله لپاره کول په خپل شخصیت کې درښتنولي، پاک زړي توب بي ریاني او صداقت خپلولو سره په خلکو خپل محبت او درښت زیاتولی شي.

۳- د خپل ژوند بنسټیزه او لارښوونده فلسفه له ځانه سره ساته خلک ستا استقامت او پائښت ته گوري او تا خوښوي.

۴- په معاملاتو او اړیکو کې بي پرې اوسه له خلکو او دوستانو نه ډیرې هیلې مه لره. د ښو اړیکو او چاپیریال ساتلو لپاره له خلکو نه د هیلو کمول ډیر اړین کار دی.

۵- د خلکو د ښو او ښیښو د کوښښ پله درنه ساته خلک د ستا په اړه هم ښه تصور کوي.

۶- خوښ او تازه اوسه ، مسکا کوه ، د مسکا لرونکي مخ لرل د حضور صلی الله علیه وسلم سنت او د هغه صلی الله علیه وسلم لارښوونه ده. د مسکا لرونکي مخ دوی گټې دي: یوه دا چې مسکا په قدرتي ډول ذهانت او زیرکي ښکاروي او بل دا چې خلک په تاسې د خپل ځان د دوست او ملگري خیال کوي.

۷- خپل احساسات باید قابو کړي ، د غصې اوقهر دې نه ښکار کيږي او په غیر عادي حالاتو کې هم د ویرې او پریشاني نه بچ پاتې شي.

۸- د خپل ځان درښت وکوي ، او خپل وقار لوړ وساتي ، د عمر ، چاپیریال او مسئولیتونو په نظر کې نیولو سره کار وکړي .

۹- خپل ظاهري شخصیت هم ښه جوړ کړي ، خپلې خامۍ لیرې کړي ، ناوړه حرکات پرېږدي ، د خلکو په وړاندې په پوزه او غوږ کې گوتې نه وهي ، غاښونه صفا ساتي ، ویښته برابر جوړوي ، روغتیا ته پاملرنه کوي ، ساده

- او مناسبې جامې غوره کوي ، په کاليو زیاتې پیسې نه لگوي خو په نامناسبو جامو په خپل شخصیت ناوړه اغیز هم نه پرېږدي.
- ۱۰- په خپلې وینا او د خبرو په انداز کې ښه والی راولي ، په غږ کې خوږوالی پیدا کوي ، خپله مورنۍ ژبه یې درسته کړې او په خپله وینا کې د نورو ژبو آچار نه جوړوي.
- ۱۱- عامه اخلاق او د ډول طریقو د (ایتي کیت) منل شوي عام اصول او قواعد د قرآن او حدیث په رڼا کې خپل کړي.
- ۱۲- چاته به خامخا په یوه فن او علم کې کمال حاصل وي کنه په راتلونکي کې به تاسې د هغه کمۍ احساسوئ د راتلونکي پیړۍ د غوښتنو په اړه معلومات تر لاسه کړئ او پدې لړ کې خپله او خپل ملګري او خپل نسل وروزی.
- ۱۳- د اړتیا پیژندلو نازک احساس ، پیدا کول ، چې په اصطلاح کې ورته فراست ویل کیږي ، د راتلونکو معاملو لړلید د خطرونو او دسیسو د پیژندلو وړتیا پیدا کول ، د فکر قوت پیاوړی کول او د راتلونکي په اړه د خپل سوچ جوړولو کوښښ وشي.
- ۱۴- د نورو خلکو عزت نفس په پام کې نیول، د هغوی په ښیګڼو او کړو وړو کې د هغوی حوصله لوړول، د هغوی پسې شاد هغوی پر شخصیت ناروا تبصره نه کول ، که هغه شخص دغه تبصره نه اوري نو الله جل جلاله یې اوري ، چې عزت او ذلت د هغه په واک کې دی.
- ۱۵- که چیرې داسې خبرې اترې کیدې چې تاسې هم پکې برخوال وئ نو تاسې پکې دلچسپي مه اخلئ.
- ۱۶- د خپل ځان په اړه ډیرې خبرې مه کوئ.
- ۱۷- د اړتیا پر مهال د خپلو ملګرو څخه مشوره کوه ، پداسې ډول چې هغوی ته د خپل اهمیت اندازه ولګیږي ، چې ته هغوی ته د قدر په سترګه ګوري او په ښه زړه له تاسره مرسته وکړي.
- ۱۸- د خلکو نومونه یادوه او هغوی ته په ښو نومونو آواز کوه.
- ۱۹- د نورو سره د مرستې لپاره هر وخت چمتو اوسه .
- ۲۰- خپل داخلي جوش او ولوله ثابته ساته او خپل ټول کارونه په توازن سرته رسوه.
- ۲۱- له خپل شخصیت نه د دغو خامیو د لیرې کولو پوره کوښښ دي وشي:
- (۱) خپل غرضي (۲) په لباس او ظاهري حالت ته بي توجهي (۳) ځان خوښونه (۴) ناهیلې (۵) ځانله توب او انزوایي توب (۶) د دروغو شیخي (۷) بي پروایي (۸) بي وفایي (۹) بد خلقي (۱۰) تشویشي او (۱۱) له کاره ویریدل .

۲۲- الله تعالى ته دې داسې دعا وکړي : اى الله ! دخلکو په زړونو کې زما مینه او محبت پیدا کړې ، مونږ په خپلو سترگو کې واړه او دخلکو په نظر مو غټ جوړ کړې زما ظاهر بڼه او بنائسته کړې او زما باطن زما له ظاهر نه هم بڼه کړې.

ج: څو نورې چارې:

- د قائد جوړیدو لپاره ډاکټر هربرت کاسن څو مشورې وکړي دي:
- ۱- مناسب غور او سوچ دې وشي خود فیصلو پر مهال عادي اوسئ.
- ۲- تل رآی د آزادي سره ساتئ او په غیر ضروري ډول خپله آزادي د نورو په بند کې مه اچوئ.
- ۳- له بڼه سوچ او غور وروسته چې کومه رایه جوړه شي پر هغې کلک اوسه.
- ۴- تل خپل کوښښ او زیار جاري ساته.
- ۵- ماتي او ناکامی ته ډیر ارزښت مه ورکوه ، بلکې له هغې نه عبرت اخله .
- ۶- لکه څرنګه چې په خپله ټولنه کې کار کوي او هغوی تر اغیز لاندې راولي ، نو داسې کار وکړه چې خلک یې زر اهمیت احساس کړي.
- ۷- له نورو لارښوونکو نه دوستي او مرسته تر لاسه کړه.
- ۸- خپلو هوډونو او ارادو ته د عمل جامې د اغوستلو په لیار کې د خطرونو پروا مه ساته .
- ۹- خپلو پیروانو ته د کار او وفا لرلو څه ناڅه جائزه او انعام ضرور ورکوه که څه هم د شاباس او تعریف څو کلمې وي.
- څو نورو ماهرینو د یو بل اړخ له مخې د قائدانه وړتیاو د کامیابۍ لپاره چې کوم وړاندیزونه کړي دي دا دي:
- ۱- دخپلو سترگو د قوت په ذریعه د خپل داخلي بصیرت ، مشاهدې او وړاندوینې قوتونه پیاوړي کړه.
- ۲- دخپل سوچ د قوت په ذریعه یادول، ساتل ، تجربه کول او د نوبت والا چارو د سرته رسولو کوښښ دې وشي.
- ۳- دخپل عمل د قوت په ذریعه د کار ویش ، د کار روزنه او د کار ارزونې صلاحیت او وړتیاوې ښکاره کول دي.
- ۴- خپل پلان ، د تنظیم او کار سپارلو او توریث د وړتیا لوړول او د ډله ییز کار د فن زده کول دي.
- ۵- د کار کولو په لړ کې خلکو ته لارښوونه وشي، لارښوونه ورکول د قیادت اساسي ځانګړنه ده، په خلکو کې د لارښوونو د عملي کیدو لپاره ضروري ده چې تاسې له هغوی سره ښې اړیکې ولرئ چې کوم هدايات تاسې جاري کوئ لومړی تاسې څه ناڅه په عمل کې وښیئ تر څو په خلکو کې د کار

- ويشل ، خلکو ته دخپلو مسئوليتونو پوهه او احساس ورکول او د خواب ورکولو لارې چارې يې معلومول.
- ۶- خپل لاس لاندې وگړو ته داسې ښوونه ورکړای شي چې د هغوی د ليد زاويه پراخه شي او هغه د خپل پوښ او محدودې نه راووخې د لويو موخو اومقاصدو لپاره کار وکړي.
- ۷- خلکو ته د ټولنيزو گټو او دهغوی د هيلو سره سم استازيتوب وکړای شي.

د قيادت اومشری لوازم او شرطونه:

- د لاندې درج شوي اشاراتو ډيری د اهل منصب والاو پورې تړاو لري پدې لړ کې د تفصيلي خبرو اترو په ځای د علماو او ماهرينو ښودل شوي اصول او اشارات ليکل کيږي:
- اهل علمو ويلې دي : له مونږ نه تر هغه وخته د نورو خلکو د لارښوونې هيله نه کيږي ترڅو چې په خپله ځان د حکومت کولو او خپل ځان ته د لارښوونې طريقه ياده نه کړو.
- علامه ماوردي د قيادت لپاره لاندې شرائط ښودلي دي: د حق پلټنه ، علم اوپوهه ، د اجتهاد وړتيا ، د نطق اوحواسو صحت، عقل اوفرست ، شجاعت او زړورتيا ، ښه حافظه او ياد لرل ، د حقائقو تل ته د زړ رسيدو وړتيا، د مافي الضمير د ښکاره کولو توان لرل، له لهو او لعب نه پرهيز او ډډه کول، دخوراک اوڅښاک د زياتي غوښتنې نه لرل ، له عياشۍ نه ليري والی ، رښتياو سره مينه ، له استبداد او ظلم نه نفرت ، د عدل خپرو قوت او دخپل مسئوليت په ادا کولو کې بې خوفه اوسي.
- حضرت عمر ؓ فرمايلي دي: د حکومت کولو وړ هغه څوک دی چې په هغه کې دغه څلور صفتونه وي:
- ۱- نرميوي... خونه دکمزوری له مخې.
 - ۲- مضبوطي اوکلکتوب... خونه د سختۍ په ښه کې.
 - ۳- کم خرچي ... خونه د بخلۍ غوندې او
 - ۴- سخاوت ... خونه د اسراف او بې ځايه مصرف په ښه کې.

تنبیهات:

حضرت معقل بن یسار (د بنو امیه و والي) عیدالله ته وفرمایلي چې: زه تاسې ته یو حدیث اوروم چې ما د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلی دی حضور صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: (څوک چې د مسلمان رعیت حاکم و او پداسې حال کې ومري چې له رعیت سره یې خیانت کړی وي نو الله تعالی پر هغه جنت حراموي).

نبي اکرم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: ای عبدالرحمن! کله هم امارت ونه غواړې که د غوښتنې په پایله کې در ورسیده نو د نفس په رسیو کې به راگیرشي او که بې له غوښتنې درته حاصل شونو د الله تعالی له خوا به تاسره مرسته کیږي.

حضرت عمر فاروق رضی الله عنه یو ځل خپلو والیانو ته په خطاب وفرمایلي: ای د حکومت مسئولینو! د قائد له نرمۍ او تحمل نه زیاته ګټه رسونکې او د الله تعالی په نزد زیات غوره بل کوم تحمل او صبر نشته، دغه ډول د رهبر له بې فهمۍ په جذبې او بې سوچه او بې فکره کار کولو څخه زیات تاوانې او ناغوره کومه بله ناپوهي نشته د یو حاکم له عیاشۍ نه زیات د الله تعالی په نزد د کوم بل چا عیاشي او جهالت ناغوره ندی.

وروستی خبره:

یو ښاغلي په خپل کور کې مطالعه کوله دهغه د پنځو او شپږو کلونو څوڅو واري دی تنګ کړ، ښاغلي څو ځلې کوښښ وکړ چې د مطالعې پرمهال دی ونه خوروي خو هلك چیرې منله، ښاغلي په یوه تدبیر فکر وکړ هغه د خپل زوی د مصروف ساتلو تدبیر، تر څو هلك څو ګړی خپل پلار تنګ نه کړي تدبیر داسې و چې ښاغلي یو اخبار راپورته کړ چې د نړۍ نقشه ورباندې جوړه وه هغه دغه نقشه واخیسته او هلك ته یې وښودله چې دلته پاکستان، دلته همالیه، دا بحر الکاهل او دا امریکاده بیا دغه ښاغلي نقشه ټوټه ټوټه کړه او هلك ته یې وویل: اوس هغه سمه جوړه کړه او بیا یې درسره راوړه د ښاغلي هیله دا وه چې هلك به څو ګړی پرې تیرې کړي بیا به راشي، یا کیدای شي چې نقشه بیا جوړه نکړای شي نیم ساعت نه و وتلی چې هلك په منډه خوشحاله راغی او وویل: پلاره! پلاره! د نړۍ نقشه سمه جوړه شوه پلار جان چې وکتله هر څیز په خپل خپل ځای سم موجود و، د زوی په ذهانت او زیرکۍ هک پک شو وپوښتل چې څه ډول بې جوړه کړه؟ زوی یې ځواب ورکړ او دغه ځواب مونږ ټولو لپاره ډیر اهم دی ځواب دی: پلاره! تاسې چې کله نقشه څیړوله دغه مهال ما کتل چې تر شایي د انسان یو تصویر او عکس و ما هغه تصویر سم کړ د دنیا نقشه په خپله سمه شوه.

که مونږ غواړو چې د نړۍ نقشه سمه کړو راځئ چې لومړی خپل تصویر (په
خپله خپل ځان) سم کړو.
(ترجمان القرآن ، جون جولائي ۹۵)
د ژباړې پای: ۲۰/۱۲/۱۳۸۷ هـ ش
کابل _ افغانستان

جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان

بخش فرهنگی و نشرات

سلسله اصلاح افکار

جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان یک نهاد تربیتی، اصلاحی، آزاد و غیر دولتی میباشد که بخاطر بخش و نشر فهم اصیل اسلامی، مبارزه با افکار غیر اسلامی، رشد و تقویه فرهنگ اسلامی و ارزشهای افغانی در عرصه اصلاح فرد، خانواده و جامعه فعالیت می کند.

جمعیت اصلاح در بخش های زیر فعالیت می نماید:

فرهنگی و نشرات (هفته نامه اصلاح ملی، ماهنامه ژوند، آذان و قافله رادیویی صدای اصلاح و سایت اصلاح اون لاین WWW.ESLAHONLINE.NET)
تعلیمی (لیسه عالی اصلاح، دارالمعلمین اصلاح و دارالعلوم فخری مرکز تعلیمی ابو یوسف)
انکشاف مهارت ها * علمی و تحقیقاتی * فعالیت های عمومی
خدمات اجتماعی * جوانان * خواهران

ادرس دفتر مرکزی: کابل، تایمینی وات، چهارراهی حاجی محمد داد
سرک چهار، تیلیفون: ۰۷۹۹۳۹۴۰۱۶ _ ۰۷۵۲۰۱۶۶۴۰

دفتر بخش فرهنگی و نشرات:

کابل خوشحال مینه ساحه الف عقب بلاک های شاداب ظفر
تیلیفون: ۰۷۷۸۱۹۱۳۸۲ ۰۷۹۹۳۹۴۰۱۵ ۰۷۵۲۰۲۱۲۲۱
جلال آباد: عقب ریاست اطلاعات و کلتور.

تیلیفون: ۰۷۹۹۲۷۶۵۶۹

لغمان شهر مهترلام تیلیفون: ۰۷۹۹۴۴۲۹۲۰

کندهار: شهر نو سرک هرات مقابل صالون خوشبخت سوري مینه دفتر ساحوي جمعیت اصلاح
تیلیفون: ۰۷۰۰۳۰۸۲۷۱

لوگر: بازار واغجان تیلیفون: ۰۷۷۵۴۱۳۸۷۴

کونړ: اسد اباد مقابل ریاست معارف تیلیفون: ۰۷۰۰۲۴۲۱۱۳

هرات: جاده بانک خون، بالاتر از تالار قمر، گذر هشت بهشت انجمن اخلاق و معرفت تیلیفون: ۰۴۰۲۲۸۴۳۷

هرات: انتشارات بعثت، شهر نو مقابل پارک فرهنگ، تیلیفون: ۰۷۹۷۴۴۶۴۹۷

